

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra výtvarné výchovy a kultury

ANIMALIA

Bakalářská práce

Tereza Holátová

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: prof. ak. mal. František Hodonský

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 2022

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování prof. ak. mal. Františku Hodonskému, za velmi důležité a cenné rady, a hlavně za vedení mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat mé úžasné rodině za podporu a trpělivost po celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod	6
1 Grafika.....	7
1.1 Původní grafika.....	7
1.2 Užitá grafika	7
1.3 Reprodukční grafika	7
1.4 Dekorativní grafika	8
1.5 Knižní grafika a ilustrace	8
2 Grafické techniky	8
2.1 Tisk z výšky	8
2.2 Tisk z hloubky	9
2.3 Tisk z plochy.....	9
3 Linoryt.....	10
3.1 Historie linorytu	10
3.2 Významné osobnosti českého a zahraničního linorytu.....	10
3.2.1 Pavel Piekar	10
3.2.2 Michal Cihlář	11
3.2.3 Václav Špála	13
3.2.4 Edvard Munch.....	14
3.2.5 Pablo Picasso	15
4 Praktická část.....	17
4.1 Počátky a proces tvorby	17
4.2 Inspirace.....	17
4.2.1 Michal Cihlář – výstava Zátíší s hozenou rukavicí.....	18
4.2.2 Jess Wylde	19
4.3 Umění na sociálních sítích.....	20

4.4	Návrhy	20
4.5	Realizace samotné práce	20
4.6	Finální autorská díla.....	21
4.6.1	Želvy	21
4.6.2	Žirafy	22
4.6.3	Chameleoni	22
4.6.4	Koaly.....	23
4.6.5	Motýli.....	23
4.6.6	Medúzy	23
5	Aplikace techniky linorytu na žáky základní umělecké školy	24
	Závěr.....	26
	Přílohy.....	32

Úvod

Bakalářská práce s latinským názvem *Animalia* je tvořena ze tří základních částí, a to částí teoretickou, praktickou a didaktickou. Technika linorytu je mi velice blízká, jelikož jsem tiskla už na základní umělecké škole.

Teoretická část je zaměřena zprvu na představení pojmů jako jsou grafika, knižní grafika a ilustrace. Následuje vznik a samotná historie linorytu. V kapitole jsou uvedeni i významní čeští i zahraniční autoři, kteří svými výtvoři přispěli opravdu velkou mírou k rozvoji této techniky. U některých jsou uvedeny střípky ze života, které jsou důležité pro pochopení jejich tvorby. K jednotlivým autorům je přidána i obrazová příloha jejich grafických tisků.

Praktická část obsahuje samotné počátky i celý proces tvorby. V podkapitole inspirace, jsem se rozepsala o výstavě, kterou jsem díky této práci objevila a následně i několikrát navštívila. Nechybí ani popis realizace finálních verzí. Tato část tedy popisuje realizování šesti linorytů o velikosti 35×50 cm, které jsou následně tištěny na dva druhy papírů, a to na světlý takzvaný „sluneční svit“ a na obyčejný černý o formátu A2. Finální práce tedy obsahuje dohromady dvanáct tisků. Hlavním záměrem linorytů, je detailně vyobrazit různé typy zvířat s různými typy srstí, kůže apod. Využití těchto obrazů vidím rovnou u dvou případů, a to zaprvé jako ilustrace dětských knih a za druhé jako plakáty různých rozměrů před pavilony daných zvířat v zoologických zahradách.

V poslední didaktické části se zaměřuji na převedení mé praktické práce do školní výuky. Zaměřuji se na děti základní umělecké školy a vymyslím způsob, jak správně přivést výuku linorytu postupovat. Vytvářím myšlenku ohledně navštívení zoologické zahrady, kde by si žáci mohli skicovat různé druhy zvířat, ale zvažuji i myšlenku návštěvy výstavy týkající se linorytů, kde by mohli načerpat inspiraci.

Na konci práce jsou přiloženy obrazové přílohy počátečních skic, přes finální návrhy po finální verze všech dvanácti tisků.

1 Grafika

Slovo grafika pochází z řeckého *grafein*, což v překladu znamená kreslit, popřípadě psát. Grafiku můžeme definovat jako řemeslné zpracování, při kterém ke konci práce dojde k otisku a autor si tak může vytvořit několik stejných obrazů. V raných začátcích byla grafika svým způsobem závislá na malířství, to se však změnilo až postupem času, kdy někteří autoři přišli na její jedinečnost. Z počátku se grafika využívala hlavně v knihách, a to jako ilustrace a dekorace. Právě proto se pak grafika začala dělit na několik typů, které jsou vypsány níže. (Krejča, 1994 str. 11; Poche, 1975 str. 138)

1.1 Původní grafika

V některých spisech se původní grafika označuje i jako „volná“ grafika. Autor tvoří díla bez jakékoliv předlohy. Tvoří sám, ze svých představ a ze svých myšlenek. Do této skupiny bychom mohli zařadit nejlepší grafické práce, které kdy vznikly, avšak nejedná se o nejdražší. Jelikož byla grafika v počátcích velmi úzce spjata s malířstvím, umělcům, kteří se zabývali oběma technikami, se začalo říkat malíři-rytci. (Marco, 1981 str. 17)

1.2 Užitá grafika

Užitou grafiku bychom mohli definovat jako přesný opak grafiky volné. Jedná se totiž většinou o grafiku, která má za úkol splnit praktický účel či je objednána na zakázku. Může se jednat například o ilustrace či dekorace do knih, tvoření plakátů, obalů, anebo *ex libris*, což v překladu znamená knižní značka. Co se týče právě *ex libris*, byly tvořeny v rozmezí 300-500 kusů. Jednalo se o malé tisky, které byly autorem většinou podepsané až po samotném výtisku. Naopak u plakátu byl podpis autora skoro vždy vyryt už do matrice.

Ex libris byl většinou tvořen technikou leptu či litografie, u plakátu to byla především litografie a linoryt. (Krejča, 1994 str. 11; Marco, 1981 str. 19)

1.3 Reprodukční grafika

Reprodukční grafikou se zabývají tzv. řemeslní grafici, kteří tvoří grafiku podle kresebné předlohy jiného výtvarného autora. Grafik se snaží o co možná nejvěrnější tisk dané předlohy a následně ho rozmnoží. O reprodukční grafice se říkávalo, že se nejedná o umění, ale pouze o „řemeslo“. Na toto však několik umělců reagovalo negativně a snažili

se ji obhájit. Mezi nimi byl i malíř Peter Paul Rubens, který žil v 17. století a stál si za tím, že řemeslní grafici patří mezi umělce. Sám přiznal, že své předlohy pro reprodukci svěřuje do rukou šikovných rytců. (Krejča, 1994 str. 11; Marco, 1981 str. 18)

1.4 Dekoratívni grafika

Jak už bylo zmíněno, dekaratívni grafika se využívala především v knihách pro výzdobu jednotlivých i titulních stran. Málokdy se grafika používala k dekoraci stěn. Mezi typické výjevy dekaratívni grafiky můžeme zařadit několik druhů květin a jiných přírodnin, veduty, ale také reálnou a fantaskní zvířata. Ohledně cenové relace se pohybuje dekaratívni grafika na nejvyšší příčce ze všech uvedených. Zájem o ní velmi stoupá, a hlavně se poslední dobou stává velmi důležitá v oboru sběratelství. (Marco, 1981 stránky 20, 21)

1.5 Knižní grafika a ilustrace

Knižní grafika a ilustrace jsou na světě rozšířené již od 14. století. V tu dobu se knižní ilustrace po většinu času hlavně malovaly, a to s sebou přinášelo několik nevýhod. Práce byla náročná, jelikož umělci museli každou ilustraci malovat a obkreslovat zvlášť. Lidé tak přišli s nápadem, že by se ilustrace mohli rozmnožit pomocí tzv. štočku, který byl již dříve využíván pro tisk na textil. Knihy, které byly vydány ještě před vývojem knihtisku nazýváme inkunábule a řadíme je mezi nejcennější. Pomalu, ale jistě se knižní ilustrace začala vytrácet s koncem renesance, a to kvůli problémům s mědirytem a leptem, při kterých se po nějaké době ilustrace z knih vytratila. V 17. století došlo z tohoto důvodu k rozdělení a to takovému, že byl mědiryt používán již pouze pro „popisně ilustrační techniku“ a lept pro čistě „uměleckou ilustraci“. Koncem 18. století byl vyvinut kamenotisk, který knižní ilustrace z počátku nijak výrazně neovlivnil. Jeho velký rozmach přišel až v první polovině 19. století, kdy byl využíván především pro tisk ilustrací do časopisů. (Marco, 1981 stránky 112-113)

2 Grafické techniky

2.1 Tisk z výšky

Tisk z výšky je považován za nejstarší tiskařskou techniku. Provádí se odrytím obrazu do nějakého materiálu, přičemž na to, co zůstalo nevyhloubeno se nanese rozválená barva. Následně se nabarvená matrice neboli štoček přiloží na papír a pomocí grafického lisu, nebo i ručně, se na papír přenesou právě neodrytá místa. Za nejznámější typy tisků z

výšky se považují dřevořez a dřevoryt. Po několika desetiletích se k nim přidal i linoryt neboli linořez. Dřevořezu se užívalo již ve starověku, a to nejdříve pro tisk látek.

Následně se hlavně v Číně od 16. století začal používat pro tisk obrázků i slov. Největší rozmach měl dřevořez v období expresionismu, kdy ho autoři nemálo používali i k předělání svých maleb na grafiku. Naproti tomu dřevoryt vznikl až v 19. století a za umělce, který tuto techniku používal na vysoké úrovni, je považován Gustav Doré. Hlavní rozdíl mezi dřevořezem a dřevorytem je ten, že u dřevořezu se používá kus dřeva, a ryje se vždy po létech, ne proti. U dřevorytu se ryje nebo řeže přes léta, což mělo jistou výhodu oproti dřevořezu, a to takovou, že umělec mohl vytvořit nejen detailnější kresbu, ale i propracovanější stínování. (Bouška, 1994 stránky 30-33, 36)

2.2 Tisk z hloubky

Oproti tisku z výšky je potřeba při tisku z hloubky vyvinout velký tlak. Je to tím, že se obtiskne právě ta barva, která se nachází ve vyhloubených místech. Matrice u těchto druhů tisků je kovová. Patří sem známé a zároveň nejstarší techniky tisku z hloubky suchá jehla a lept. (Poche, 1975 stránky 138, 139; Bouška, 1994 str. 47)

2.3 Tisk z plochy

Tisk z plochy objevil Alois Senefelder roku 1796. Sem řadíme známou litografii neboli kamenotisk, která se ve veliké míře dodnes používá. Při tisku z plochy, stejně jako u tisku z hloubky, potřebujeme silný tlak. U litografie se používá vápencový kámen. Kámen bývá většinou upravený a uhlazený. Jedna z několika možností, jak na kámen dostat kresbu, je použití litografické tuše. Můžeme však kresbu nakreslit nejprve na škrobový papír a následně ho otisknout na kámen. Když se kresba už nachází na kameni, zaleptá se a následně přijímají barvu pouze mastně prokreslená místa. Technika kamenotisku patří mezi jednu z nejnáročnějších grafických technik. (Poche, 1975 str. 139; Bouška, 1994 str. 56)

3 Linoryt

3.1 Historie linorytu

Linoryt nebo také linořez patří mezi techniky tisku z výšky, které se považují za nejstarší metody grafických tisků, avšak lino je jedním z těch novějších a lehčích. Lino, jakožto podlahovou krytinu, vynalezl Frederic Walton ve druhé polovině 19. století. Směs, ze které je lino vytvořeno obsahuje rozemletý korek, okysličený lněný ojel, kalafuny a barvu. Z počátku byl linoryt využíván hlavně pro tisk plakátů, tapet apod. Technika linorytu je hodně připodobňována dřevorytu. I napříč tomu, že se jejich materiál od sebe liší, dokážou vyvinout v konečné fázi podobný výsledek. Linoryt se proslavil v první polovině 20. století, a to hlavně díky skupině *Die Brücke*. Umělci z této skupiny tvořili linoryty nejen jasně barevné, ale i naopak tmavé a temné s tematikou násilí. Skupinu tvořili Fritz Bleyl, Erich Heckel, Ernst Ludwig Kirchner a Karl Schmidt-Rottluff. Po pár letech se ke skupině přidali i Emil Nolde, Max Pechstein a Otto Mueller. Ještě, než se začali věnovat linorytu, soustředili se především na dřevoryty. (Poche, 1975 stránky 138, 139; Smith, 1987 str. 264; Gawlik, 2010 str. 37; Bouška, 1994 str. 45)

3.2 Významné osobnosti českého a zahraničního linorytu

Za osobnosti českého linorytu jsem si vybrala Pavla Piekara, Michala Cihláře a Václava Špálu. Tyto tři jsem zvolila hlavně kvůli tomu, že se jejich tvorba v některých ohledech zaměřovala i na zvířata a přírodu celkově. Jako zahraniční autory jsem zvolila severana Edvarda Muncha a Španěla Pabla Picassa, jejichž tvorbu velice obdivuji a patří mezi mé oblíbené. Některé linoryty od Pabla Picassa jsem měla tu čest spatřit v galerii v Albertině ve Vídni. Obrazové přílohy z výstavy přikládám k jeho samostatné kapitole.

3.2.1 Pavel Piekar

Tohoto autora můžeme považovat za méně známého, avšak jeho tvorba se dostala do podvědomí českých dějin linorytu. Je považován výhradně za linorytce. Linoryt má dvě základní rozdělení, a to fotorealistický, kam patří například významný český linorytec Michal Cihlár a abstrahující, u kterého můžeme zmínit Jana Vičara. Piekar tvoří v tomto ohledu jakousi spojnicí těchto dvou typů rozdělení. Ve svých dílech vytváří kontrast mezi reálným a abstraktním světem. Jeho tvorba byla zaměřená zprvu na figurální výjevy a portréty. To detailněji představuje jeho první cyklus linorytů *Apokalypsa*. Dalšími

Pieakorovými oblíbenými tématy byly příroda a zvířata. Tvořil mnoho barevných linorytů s výhledem na řeku a lesy. U některých obrazů můžeme spatřit jistou podobnost s Michalem Cihlářem, a to hlavně co se týká zajímavých šrafovaní v pozadí. Tento zvláštní typ je značně patrný například v díle *Tři Grácie*. (Piekar, 2000 stránky 5, 6, 16, 17, 32)

3.2.2 Michal Cihlář

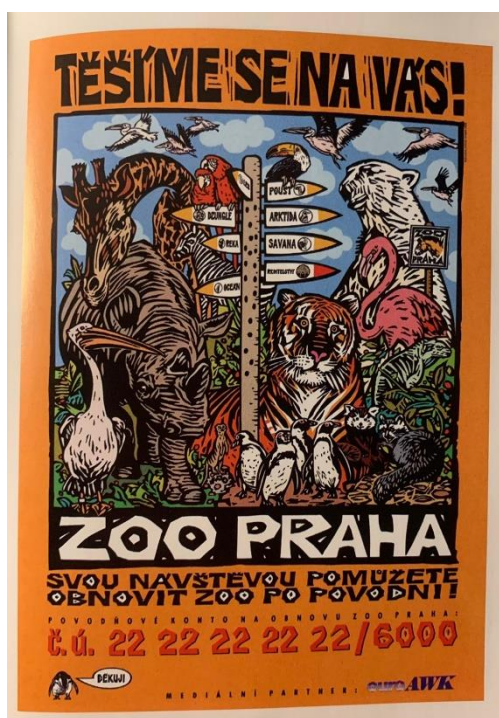
Michal Cihlář je průkopníkem českého moderního linorytu. Jeho tvorba je však známá i mimo naší zemi. Grafikou se začal zabývat již v raných letech a zůstal u ní až dodnes. Některé jeho linoryty jsou známé hlavně tím, že jsou až dvacetibarevné. Patří mezi umělce, kteří si své díla tisknou pouze ručně, a to nejen malé formáty. Znamější, než více barevné linoryty jsou ty kolorované, kterým se začal věnovat v 90. letech. K technice kolorování využíval anilinové barvy. Tvoří nespočet témat, která také s oblibou často mění. Mezi ně patří například zvířata, zátiší různých předmětů, figurální linoryty a mnoho další. Roku 2002 obdržel prestižní cenu Vladimíra Boudníka. (Západočeská galerie, 2022)

Dle slov Petra Volfa z knihy *Michal Cihlář*, většinou Cihlář kvůli náročnosti své práce moc nejedl. Vzpomínal na zážitky s ním spojené a prý i když byl jakkoliv unavený, nedával to na sobě nikdy znát. Cihlář u linorytu strávil několik hodin denně, jeho práce ho nesmírně bavila a vždy byl nadšený z konečného díla, které vytvořil. Linoryt se u něj stal dominantní technikou od jeho dvaceti let. Předtím se věnoval především kresbě. Cihláře výrazně ovlivnil umělecký styl pop-art, inspirovaly ho komiksy od Roye Lichtensteina i Andyho Warhola. Stejně jako Warhol miloval tvoření tapet, a jedna z nejznámějších byla vytvořena pro EXPO 1992 v Seville. Vytvářel i tapety se zvířaty a jedna z nich visela například v Galerii Fronta v Praze. (Volf, 2004 stránky 5, 8, 10)

Jako jeden z mála umělců tvořící linoryt, tiskne pouze pár kopií. Má obrovskou zálibu v tvoření si různých deníků. Nejen že si tvoří deník s daty vzniku linorytů, ale vede si i cestovatelské deníky, kam si uschovává jakékoliv vzpomínky z cest. Jako správný umělec si do nich maloval rychlé a malé kresby míst, která viděl před sebou, ale i třeba náhodná auta. Ke kresbám a někdy až nerozlučitelnému textu, přilepoval i různé předměty od brouků po různé obaly. Pomocí těchto deníků následně se svou manželkou sepsali cestopisné knihy, které jsou v současné době k zakoupení a k vidění na výstavě *Zátiší s hozenou rukavicí*. (Volf, 2004 str. 12; Západočeská galerie, 2022)

Co se týče užité grafiky, mezi jeho největší práce patří grafiky pro pražskou zoologickou zahradu. Dostal úkol vytvořit různé grafické prvky do pražské zoo. Nemohl nabídku odmítnout už jen z toho důvodu, že je neobyčejným milovníkem zvířat. Svými grafikami, které přenesl na plakáty, vstupenky, letáky, ale i suvenýry, přilákal pozornost široké veřejnosti. Nezapomněl v tomto ohledu ani na děti, pro které přichystal zvířecí omalovánky. V zoologické zahradě to tak ožilo úplně jiným dojmem. Cihlářova zvířata se dostala i na městskou dopravu a k zhlédnutí byla i na zastávkách po celé Praze.

Jako jeden z mála umělců pracoval s linorytem dál a používal například k vytvoření billboardů i V zoologické zahradě to tak ožilo úplně jiným dojmem. Cihlářova zvířata se dostala i na městskou dopravu a k zhlédnutí byla i na zastávkách po celé Praze. Jako jeden z mála umělců pracoval s linorytem dál a používal například k vytvoření billboardů i počítačové zpracování. (Volf, 2004 stránky 14, 15)

Obrázek 1 Michal Cihlář: "Ráj" (digitálně dobarvený linoryt)

3.2.3 Václav Špála

Václav Špála se proslavil především malbou, linorytem, ale tvořil i litografii. Zhotovoval různé typy linorytů od prostých bíločerných přes několika barevné po kolorované. Především pak ty kolorované tvořil zejména pro své příbuzné či kamarády. Mezi ikonická díla patří tisky kubistické tvorby, kam mimo jiné spadá i jeho vlastní portrét. Jeho díla nejsou již běžně k sehnání, avšak převážně se vyskytují linoryty, které byly využity do časopisů. (Marco, 1981 str. 286)

Jeho tvorba začala již v raných mladých letech, kdy se ho pokoušel vést jeho starší bratr, který v té době působil jako profesor kreslení. Snad necelý rok studoval na Akademii, bohužel mu ale školní život nevyhovoval, a tak studium ukončil. (Poche, 1975 str. 511)

Byl členem *Skupiny výtvarných umělců*, kam mimo jiné patřili například Emil Filla, Otto Gutfreund, ale i bratři Čapkové. Právě s nimi a několika dalšími roku 1912 přešel zpět do spolku *Mánes*, kde byl členem ještě, než přestoupil do *Skupiny výtvarných umělců*. Inspiraci bral Špála z fauvismu, což můžeme zaznamenat především u obrazů, kde se zaměřoval hlavně na zjednodušení barevnosti, a to na červenou a modrou barvu. (Poche 1975, stránky 511, 513)

Obrázek 2 Václav Špála: Labuť (linoryt)

3.2.4 Edvard Munch

Dodnes snad nejvýznamnějším umělcem celého Severu. V Munchovo tvorbě se silně odráží jeho dětství. V raných letech mu zemřela matka a o pár let také starší sestra, které bylo pouze 15 let. Nejen tyto nepříjemné situace se vryly Munchovi pod kůži a vedly tak k některým psychickým onemocněním, které se s ním táhly snad až do jeho smrti. Jeho malby i grafiky bývají tak často depresivní a ponuré. Umění a tvořit umění však nadevše miloval a pomáhalo mu to se alespoň maličko srovnávat s tvrdou realitou. Co se týče grafiky, věnoval se několika technikám, a to dřevorytu, litografii, linorytu apod. Jeho nejznámější dílo *Výkřik* zhotovil poté i litograficky a konečné dílo, jak řekl Rimbaud, vyvolalo vjem, jako kdybychom hodily kámen do vody, tzv. vjem chvění vody. Do světa umění se tak opět přeneslo něco nového, jelikož jeho litografie i dřevoryty byly plné děsivého napětí. Dalších několik jeho maleb přetvořil různými grafickými technikami. Důležitým tématem hned po smrti a depresi je pro Muncha vztah ženy a muže. Obrazy splynutí muže se ženou nebo i eroticky laděné obrazy v mnoha případech tvořil pomocí litografie a vznikla tak známá díla jako *Hřích*, *Polibek smrti*, *Přitahování I* nebo *Osvobození II*. (Lamač, 1963 stránky 7, 22, 24, 26, 27, 29)

Obrázek 3 Edvard Munch: *Žárlivost* (litografie)

Své malebné obrazy občas přetransformoval do grafických obrazů, které tím pádem odkryly úplně nové a nečekané výrazové stránky. Většinu grafických obrazů zhotovoval pouze černobíle, někdy se k nim postupem času vrátil a vytvořil například barevné litografie (*Madona*). Technikou dřevorezů se inspiroval od Paula Gauguina, který si sám vytvářel štočky, a tak se toho ujal i on. Tvořil grafiku pro různé plakáty, alba i programy divadelních her, dokonce ilustroval i různé knihy, především pak knihu *Květy zla* od Charlese Baudelairea. Některé své grafické tisky následně koloroval akvarelem. Roku 1896 tiskl barevné tisky různých technik v litografické dílně Clotově. Jak bylo zmíněno v úvodu, že někteří autoři jsou malíři-rytci, právě Munch do této skupiny spadá. Mimo jiné psal i básně, které si následně doilustroval litografickými tisky. Mezi ně patří například báseň *Alfa a omega*. (Munch, 1982 stránky 18-21, 26; Šerých, 1997 stránky 342, 343)

3.2.5 Pablo Picasso

Mezi Picassovy linoryty patří jak jednobarevné, tak více barevné. Několik z nich je vystaveno mimo jiné i v galerii Albertina ve Vídni. Je o něm známo, že co se týče grafiky, nebál se s ní experimentovat. Zkoušel různé možnosti, a to nejen v technice linorytu, ale i v řadě dalších. Nespočet umělců tímto inspiroval. Kromě linorytu patřila mezi jeho přední grafické techniky například litografie, lept, suchá jehla, ale i dřevorez nebo akvatinta. Velice rád i některé z nich kombinoval, z čehož opět vznikaly pro svět nové hranice. Zkombinoval například lept se suchou jehlou anebo místo suché jehly použil akvatintu. Měl nespočet nápadů, které chtěl zkusit a zrealizovat. Z počátku jeho tvorby se věnoval především malbě a byl považován hlavně za kubistického malíře. Velmi rád se věnoval i technice kresby tužkou i uhlím. V mládí využíval především grafické techniky leptu a litografie. Obraz *Mírová holubice* je považován za jednu z významných litografií jeho tvorby, a právě tato grafika byla umístěna na pařížský plakát mírového kongresu. Litografií byl jednu dobu tak pohlcený, že na ostatní techniky téměř zapomněl. Ke konci svých let se však zabýval hlavně grafikou a malbu tak téměř vyčlenil ze svého života. Jednalo se hlavně o dřevorez a linoryt, které objevil až ve stáří. Jeho linoryty jsou považovány za mistrovská díla 20. století, a to hlavně pro mnohotvárnost tvarů, linií i ploch. U barevných tisků používal někdy i sedm vrstev barvy. (Walther, 1992 stránky 29, 30; Benešová, 1995 stránky 553-555)

V mladých letech vyzkoušel i techniku tzv. kropení cukrovou vodou. Technika spočívala v tom, že si připravil desku, na kterou následně kreslil tuší a cukrovou vodou. Obraz se následně zalakuje asfaltovým lakem a poté vloží do vody, kde dojde k zajímavému jevu. Cukr se ve vodě začne rozpouštět, a tím tak odstraní nános. Tuto techniku můžeme spatřit například u díla z roku 1936 *Faun odhalující ženu*, kde je využita kombinace akvaticy a leptu. Témata jeho grafických děl byla různá, avšak rád tvořil obrazy na téma známého mýtu o Minotaurovi, to především kolem 30. let. (Walther, 1992 stránky 30, 31; Šerých, 1997 stránky 356, 357, 359; Pablo Picasso-Grafika; Benešová, 1995 stránky 553-555)

Obrázek 4 Pablo Picasso: *Girl with Hat* - Galerie Albertina (linoryt)

Obrázek 5 Pablo Picasso: *Still Life under* - Galerie Albertina (linoryt)

4 Praktická část

4.1 Počátky a proces tvorby

Už snad od prvního ročníku vysoké školy jsem měla jasnou techniku, kterou bych chtěla uplatnit při mé bakalářské práci. Byl to právě linoryt, ke kterému mám velmi kladný vztah už několik let. První linoryty jsem vytvořila na základní umělecké škole, kde mě tato technika velmi uchvátila a nebylo tomu jinak ani na střední umělecké škole, kde se trochu linorytu objevovalo i v mé maturitní práci. Měla jsem tedy jasnou techniku, ale téma už tak jasné nebylo. Až ke konci druhého ročníku jsem se rozhodla, že bych udělala právě sérii linorytů na téma zvířata.

K realizování zvířat patří logicky návštěva zoologické zahrady. Já měla v červenci a srpnu roku 2021 naplánované rovnou tři návštěvy různých zoologických zahrad. Jako první byla samozřejmě Plzeňská, kde jsem byla již několikrát. Zde však nevznikly úplně vhodné návrhy. Další stanice byla v zoo ve Dvoře Králové, kde jsem byla poprvé. Opět zde vzniklo pár návrhů, ale také jsem s tím nebyla úplně spokojena. Ale jak se říká „do třetice všeho dobrého“ jsem jela na týdenní výlet do Vídně, kde jsem navštívila nejstarší zoo světa. A právě tady, v nejkrásnější zoologické zahradě, ve které jsem kdy byla, vznikly konečně ty správné návrhy, které byly použitelné k mé bakalářské práci. Skicovala jsem pouze zvířata, která mi přišla pro linoryty vhodná z hlediska jejich vzhledu. Nechtěla jsem tedy například mít pouze dlouhosrsté savce. Chtěla jsem pomocí této techniky dokázat vyrýt různé druhy zvířat a zároveň do práce zakomponovat zvířata, která jsem díky této zoologické zahradě viděla poprvé na vlastní oči. Mezi ně patří koaly a třírohý neboli Jacksonův chameleon. Zvířata, která se pohybovala pomaleji, jsem si naskicovala před pavilonem do skicového bloku o rozměru A3. Ta, co se pohybovala rychleji jsem si pro jistotu vyfotila a dodělávala skici na hotelu.

4.2 Inspirace

Co se týče inspirace, žádnou jsem od počátků neměla. Samozřejmě znám několik umělců zabývajících se linorytem, ale žádný z nich se nehodil do mého konceptu práce. Pracovala jsem tedy podle vlastního uvážení a finální návrhy vznikly čistě z mé hlavy.

Když jsem však dokončila návrhy, narazila jsem na dva umělce, kteří žijí linorytem, a hlavně mezi jejich práce patří tisky a ilustrace zvířat v podobném stylu, jako jsou mé návrhy. Jejich tvorba mě natolik zaujala, že jsem se nakonec rozhodla je do inspirace zapsat. Jeden z nich je významný český umělec, který se tvorbou linorytů živí již několik let. Druhou autorku, která je v podstatě neznámá, jsem objevila na sociálních sítích, kam přidávala svou tvorbu, která je z velké části zaměřená na linoryty zvířat.

4.2.1 Michal Cihlář – výstava Zátíší s hozenou rukavicí

O autorovi jsem psala již v teoretické části. Zde se však budu zmiňovat o jeho výstavě „Zátíší s hozenou rukavicí“, která probíhá v Západočeské galerii od 16. února do 28. srpna 2022. O výstavě jsem se dozvěděla čistou náhodou. Jelikož jsem si Cihláře vybrala jako svou inspiraci, napadlo mne, že by bylo dobré navštívit jeho výstavu. Mé hledání netrvalo moc dlouho a narazila jsem právě na tuto výstavu, kde měl i on sám komentovanou prohlídku.

Výstavu mohu zhodnotit jako jednu z nejlepších, na které jsem kdy byla a že jich nebylo málo. Jeho linoryty mně naprosto uchvátily, byla jsem až překvapená, do jakých „extrémů“ se s touto technikou dá zajít. Výstava prezentuje nejen jeho začátky, rané linoryty, ale i ty nejnovější z letošního i minulého roku. Jeho tvorba je z velké části založena na fotorealistickém principu, kdy tvořil linoryty podle různých fotografií, které poté dělal i na zakázku. Zaujalo mne hned několik obrazů. Mezi prvními bych ráda zmínila kolorované linoryty zvířat. Velice rád vyrýval psy i kočky dle fotek. Vytvářel jak domácí, tak i divoká zvířata. Mezi větší formáty patří například kolorovaný linoryt s názvem „Papušík Fisherův“. Po zhlédnutí výstavy jsem dostala ještě větší impulz k tomu, abych se linorytem zabývala více a více.

Další oddíl výstavy se soustředil na figurální výjevy a různé předměty denní potřeby. Zde mne nejvíce fascinoval obraz „Hřbitov“ z roku 1991, který byl vytvořen podle fotografie, kterou dal Cihlářovi bratr Andyho Warhola. Na fotografii je jasně čitelný hrob s názvem Andy Warhol. Cihlář podle ní vytvořil čtrnáctibarevný linoryt.

Na výstavě se vyskytuje i tzv. cenzurovaný oddíl, kde jsou vystaveny linoryty výhradně intimních a erotických záležitostí. Erotické předměty si kupoval v různých obchodech a doma si z nich následně vytvořil zátíší, které potom přenesl na lino.

V poslední řadě bych chtěla vyzdvihnout několik jeho linorytů na téma zátiší. Nejvíce mne zaujalo „Zátiší s Maxem“, což je kolorovaný linoryt. Neskutečná detailnost mi až vyrážela dech. Nejen u obrazů zátiší bylo velmi patrné zajímavé šrafování pozadí, které mi připomínalo díla Pavla Piekara. Typ šrafování měli oba autoři velmi podobný.

Obrázek 6 Komentovaná prohlídka výstavy "Zátiší s hrozenou rukavici"

4.2.2 Jess Wylde

Jess Wylde je umělkyně, kterou jsem objevila na sociálních sítích. Zabývá se nejen kresbou a malbou, ale právě také grafickými technikami, a to hlavně linorytem. Mezi její přední témata patří tištění zvířat. Její tvorba není moc známá, má pouze pár sledujících, ale i přesto bych jí zde ráda uvedla, jako zdroj mé inspirace. Autorka pracuje s několika vrstvami, její hotové tisky tak obsahují i tři až čtyři různé barvy.

Obrázek 7 Jess Wylde: Příspěvek z Instagramu

4.3 Umění na sociálních sítích

V dnešní době již mnoho umělců vystavuje svá díla na sociální sítě, a to především na Instagram nebo Facebook. Na síti Facebook vzniká i několik skupin, kam se může člověk přihlásit a sdílet svou tvorbu nejen se svými vrstevníky, a tak se dozvědět zpětnou vazbu od několika lidí naráz. I já nejsem výjimkou a facebookovou skupinu jsem také párkrát navštívila s tím, že jsem chtěla znát názor ostatních. Lidé byli velmi milí, dokázali jak poradit, tak i kriticky zhodnotit práci. Nedávno vznikla nová aplikace přímo pro umělce všech různých oborů Crowning Arts, kde si amatéři i profesionálové sdílí navzájem svá díla a vytváří si tím tzv. virtuální portfolio.

4.4 Návrhy

K tvorbě návrhů jsem použila iPad, ve kterém mám stažený program Procreate, a tudíž ho mohu používat jako grafický tablet. Návrhy jsem v programu kreslila bílou tužkou na černý papír s tím, že bílá barva znamenala to, co se bude v budoucnu vyrývat. Digitální kresby vznikaly postupně a po jejich dokončení jsem je nechala v tiskárně vytisknout na papír s nejmenší možnou gramáží o velikosti 35×50 cm.

4.5 Realizace samotné práce

Ve chvíli, kdy byly návrhy hotovy a vytisknuty, začala jsem pracovat na lino. Použila jsem staré lino z bytu mých rodičů, které bylo nařezáno na větší kusy. Pomocí železného pravítka a řezáku jsem si uřízla šest lin o stejném formátu jako tisky návrhů. Lina byla špinavá a neupravená, bylo proto nutné je pořádně osmirkovat, umýt a odmastit terpentýnem. Vytištěný návrh jsem z druhé strany po celé ploše nabarvila černým uhlem a následně nalepila na očištěné lino a v rozích přilepila papírovou lepící páskou, aby se papír nehýbal. Následovala část obtahování jednotlivých bílých linií pomocí propisky. Otisk, který se pomocí propisky na lino vytvořil, jsem dokreslila lihovým fixem, aby se při práci nesmazal. Po dokončení obtahu následovalo samotné rytí. Použila jsem rydla značky ABIG. Vrytí jednoho lina trvalo kolem 3–5 hodin. Při rytí jsem občas zajížděla i jiným směrem, než bylo původně v návrhu.

Jelikož bydlím v poměrně malém bytě, bylo pro mne vcelku náročné vymyslet, kde se samotný tisk bude odehrávat. Nakonec jsem si vytvořila menší koutek na zemi v obývacím

pokoji. Na podlahu jsem pomocí papírové lepenky přilepila velký průhledný igelit. První půlka igelitu byla vyhrazena pro nanášení barvy na lino. Na druhé půlce byly na sebe položeny dva staré ručníky. Plochu, kde se roztírala barva, jsem vyrobila ze skla, které bylo součástí rámečku na fotografie. To jsem následně přilepila ke krabici. Místo pro tisk tak bylo hotovo.

První tisky byly vytvořeny na bílý kreslicí papír černou barvou na olejové bázi. Bohužel se vůbec nedařily. Při obtiskování jsem používala váleček a sέpiovou kost. Vytvořila jsem kolem 20 tisků, nedaly se však vůbec použít, jelikož byly hodně skvrnité a barva se neobtiskovala dokonale. Zkoušela jsem i metodu, kdy jsem si papír těsně před tiskem namočila vodou. Barva se sice obtiskla, ale působením vody se z černé barvy stala rázem šedá a tisk byl opět nepoužitelný. Musela jsem tedy přijít s nějakou změnou. Koupila jsem si tedy barvu na vodní bázi a změnila jsem kreslicí papír na tiskařský. Barvy jsem na lino začala nanášet i trochu více než před tím. Místo válečku jsem si vyvařila morkovou kost, kterou jsem si následně nechala po stranách zbrousit do hladka. Všechny tyto změny opravdu pomohly a začaly se tvořit lepší a lepší tisky. Dohromady i se špatnými tisky jsem vytiskla kolem 100 linorytů. Mezi finální verze patří šest linorytů černé barvy vytištěné na papír „sluneční svit“, který se na světle nepatrně třpytí. Dalších šest linorytů je tištěno bílou a tyrkysovou barvou na černý papír. Dohromady tedy praktická část obsahuje dvanáct finálních tisků.

Po vytištění jsem si lino řádně očistila vodou a následně odmastila terpentýnem. Tisky jsem nechala dva dny schnout.

4.6 Finální autorská díla

Dohromady jsem vytvořila šest linorytů. Velikost matric je 35×50 cm. Každý linoryt má své dvě finální verze. První verze je vytištěna základní černou tiskařskou barvou na vodní bázi na papír s názvem „sluneční svit“ o formátu A2. Druhá verze je tištěna základní bílou a tyrkysovou barvou taktéž na vodní bázi na formát A2.

4.6.1 Želvy

Dva druhy želv jsem si naskicovala z různých stran. Zvolila jsem pohled shora, aby na tisku vynikla co nejlépe ornamentálnost jejich krunýřů. S pozadím jsem ze začátku trochu

bojovala, nakonec jsem zvolila stylizaci kamenů, kde některé části jsou vyryté celé a u některých jsem nechala pouze vyrytou linii. Nechtěla jsem, aby pozadí vynikalo více než samotné krunýře. O to více jsem měla strach, že když použiji tyrkysovou barvu do pozadí, želvy zaniknou. Stal se ale pravý opak a detailnost krunýřů vynikla ještě více než předtím, což mne mile překvapilo.

4.6.2 Žirafy

Skici žiraf vznikly jak ve Dvoře Králové, tak ve Vídni. Na obou místech byl k žirafám velmi dobrý přístup. Žiraf kompozici jsem měla v hlavě snad ještě dřív, než jsem došla k výběhu. Opět stejně jako u želv byl největší problém s pozadím. Nejdříve jsem zkoušela zakomponovat stylizaci různých listů, ty jsem ale pak vyměnila za stylizaci větviček, které mi ke kompozici seděly daleko více. Jelikož je žirafa krátkosrstá, nezaměřovala jsem se na srst, ale přímo na fleky, u kterých jsem ze začátku vyryla pouze obrys. Po zkušebním výtisku, jsem usoudila, že bude lepší vyrýt fleky celé. Žirafa tak lépe vyleze z obrazu. Jelikož jsem nechtěla tyrkysové žirafy, použila jsem barvu do větví, kdy obojí spolu velice příjemně hraje.

4.6.3 Chameleoni

Chameleoni vznikli napůl v zoologické zahradě a napůl u mě doma. Už tři roky se mnou doma žije můj chameleon, kterého kdybych neměla, tak by možná tato ilustrace ani nevznikla. První skici vznikaly tedy doma a další v zoologické zahradě ve Vídni, kde jsem poprvé spatřila chameleona třírohého. Naskicovala jsem si tedy každého zvlášť a pak začala pracovat na tom, jak je k sobě spojit do jedné kompozice. Zároveň jsem chtěla nějakým způsobem vyobrazit dlouhý jazyk, se kterým chytají svou potravu. Přidala jsem tedy k chameleonům ještě cvrčky. Jejich skici taktéž probíhaly doma, jelikož je chováme jako potravu. Při tištění jsem ale zjistila, že na lino zůstaly drobné hrbolky, na které se nadala přenést ani barva. Zkoušela jsem tedy lino znovu osmirkovat, bohužel to skoro vůbec nepomohlo. Musela jsem tedy chameleony vyrývat znovu. Naštěstí se toto stalo pouze u jednoho lina, a tak mi to nevzalo až tolik času.

4.6.4 Koaly

Ve Vídni jsem poprvé viděla i koaly, které považuji za svá nejoblíbenější zvířata. Ze začátku jsem ani neplánovala je zařadit mezi mou sérii. Přišlo mi, že se k ostatním tolik nehodí. Následně mi ale došlo, že ještě nemám žádné dlouhosrsté zvíře, u kterého bych mohla detailně vyobrazit srst. A i když by se dala vymyslet lepší zvířata s dlouhou srstí, rozhodla jsem se nakonec u oblíbeného zvířete zůstat. Vycházela jsem tedy z mých fotek a skici vytvořila doma. Pozadí tvoří mohutnější a stylizované větve, které do kompozice perfektně sedí. Tyrkysovou barvou jsem natřela pozadí.

4.6.5 Motýli

Opět vznikly skici ve Vídni, kde motýli lítali přímo mezi lidmi. Dostat se tak k nim, nebylo vůbec těžké. Bílé linie značí provázky, na kterých motýli seděli. Při výtisku na černý papír bílou barvou se může však zdát, že motýli sedí na dřevěném plotě.

4.6.6 Medúzy

Medúzy jsem si nafotila v zoologické zahradě ve Vídni, kde bylo několik druhů. Tyto byly jedny z největších, jejich detaily byly nejvíce viditelné. Kompozici jsem zvolila velmi jednoduchou, bez prvků v pozadí. Zde se střídaly poměrně jednoduché a složité tahy. Ty nejtěžší byly samozřejmě v drobných tečkách, které medúzy obklopují. Tisk na černém papíře vyvolává pocit, že se medúzy opravdu nachází pod vodou.

5 Aplikace techniky linorytu na žáky základní umělecké školy

Jelikož jsem absolvovala základní uměleckou školu, ráda bych se do ní chtěla jednou vrátit jako učitelka. Často přemýšlím, jak bych děti při tvorbě linorytu vedla a jak bych techniku správně vysvětlila. Dovoluji si říci, že linoryt patří mezi jednodušší techniky grafiky. Děti různého věku vyrývání lina velmi baví, a to hlavně proto, že se liší od typické kresby a malby.

Svou didaktickou část bych tedy chtěla cílit na děti základní umělecké školy ve věku do 15 let. Žákům bych nejprve techniku linorytu představila, aby následně v průběhu hodin nenastal nějaký problém. Přemýšlela jsem i nad možností nahrát video, kde bude postup techniky řádně vysvětlený. Na videu by tak byl krásně vidět postup při tištění, a to i náročnější způsob tištění vícebarevného linorytu. Následně bych mohla jak ve videu, tak i v samotné hodině představit různá díla známých umělců, a na obrazech bych tak mohla i následně vysvětlit, jak samotný tisk probíhá. Pokračovala bych ukázkou rydel, která by si pak jeden po druhém vyzkoušeli na kousku lina. Pokud by bylo všem všechno jasné, zadala bych téma práce-zvířata. Bylo by nejlepší, aby si žáci vybrali zvíře, které mají rádi, které se jim nejvíce líbí. Jelikož se většinou na základní uměleckou školu chodí jednou týdně na dobu jedné až dvou hodin, celý proces by mohl trvat měsíc.

Ze začátku by si žáci dělali různé návrhy zvířat. Pokud by to bylo možné, zašli bychom společně i do zoologické zahrady, kde by dokonaleji pochopili stavbu těl zvířat, než pouze z fotografií. Žáci by si skicovali zvířata pomocí uhlu, tužek, rudek a mohli by použít i vodové či anilínové barvy k zachycení barevnosti. Společně bychom poté vybrali jednu skicu, kterou by pak detailněji převedli na větší formát A3. Po dokončení kresby si následně převedou obraz na připravené lino. Předem bychom se mohli domluvit i na tom, kdo by chtěl zkusit vícebarevný linoryt. Znamenalo by to však, vysvětlit žákům, co budou muset odrývat jako první a co následně. Toto není úplně lehký proces a sama si pamatuji, že jsem princip také na poprvé úplně nepochopila. Po odrytí jedné vrstvy by si žáci mohli zkusit jak tisk ruční, tak tisk pomocí lisu. Ruční tisk bychom prováděli na větším stole, kde by bylo dostatečné místo i pro roztírání barvy. Rozmíchat, vyválet a následně nanést barvu na lino by dělali žáci sami. U menších žáků bych musela asistovat u grafického lisu, jelikož roztočit válec jde občas ztěžka.

Vytisklo by se kolem 5-7 listů. Po vytištění první vrstvy bych opět žákům vysvětlila, co vyrývat dál. Finální verze bych pak určitě nechala vystavit nejen v prostorách školy, ale i například po domluvě v Západočeské galerii v Plzni, kde často děti navštěvují umělecké aktivity a akce. Výstava by samozřejmě nesla název *Animalia*. K této výstavě bychom mohli udělat i zahajovací vernisáž, kde by si mohl každý žák své dílo představit před návštěvníky.

Před nebo i po vytvoření linorytů, bych žáky vzala na výstavu *Zátiší s hozenou rukavicí*, kterou jsem v této práci již zmiňovala. Viděli by tak různé typy linorytů. Vytvořila bych pro ně i pracovní listy, které by měli za úkol během výstavy vyplnit. Myslím si, že tato výstava je pro děti uměleckých škol velmi dobrá nejen z hlediska inspirace. Na výstavě se nachází mnoho kolorovaných linorytů, které by si žáci mohli v budoucnu také vyzkoušet.

Cílem této měsíční aktivity by bylo seznámit žáky s novou technikou, se kterou se předtím ještě nesetkaly. Hodiny by měly být pojaty zábavně i naučně.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit šest linorytů na téma zvířata. Vyrotyé matrice o rozměru 35×50 cm se následně tiskly na formát A2. První várka byla tištěna černou tiskařskou barvou na papír s názvem sluneční svit (250 g/m²). Druhá várka byla tištěna bílou a tyrkysovou tiskařskou barvou na černý kreslicí papír (160 g/m²). Dohromady jsem vytvořila dvanáct linorytů dvou typů. Díky této práci jsem měla možnost navštívit výstavu Michala Cihláře *Zátiší s hozenou rukavicí*, a vidět tak i samotného významného autora úžasných linorytů.

Teoretická část se zabývala pojmem grafika a jejím rozdělením. Zmíněny byly i obecně grafické techniky a následně i samotný linoryt. Vybrala jsem si známé osobnosti českého i zahraničního linorytu, které se ve svém životě zabývaly tvorbou zvířecích linorytů, ale i které mi jsou svými díly velmi blízko a jejich tvorbu obdivuji již řadu let. Zahraniční autoři, kteří jsou v práci zmíněni, jsem uvedla rovněž z důvodu, že jejich tvorba je známá především z oblasti malby. Chtěla jsem tedy představit i jejich grafickou stránku. Sama jsem byla překvapena, kolik grafických technik vytvořili nebo i jak různé grafické techniky navzájem kombinovali.

Didaktická část byla zaměřena na aplikování linorytové techniky do základní umělecké školy. Přemýšlela jsem nad tím, jak správně techniku žákům, kteří se s ní ještě nikdy nesetkali, vysvětlit. Zůstala jsem u zadání zvířat s tím, že následné hotové práce by mohly být vystaveny a výstava by nesla název *Animalia*. Rozmýšlela jsem, jak žáky namotivovat, aby je linoryt bavil. Navrhovala jsem i návštěvu zoologických zahrad, ale i výstavy Michala Cihláře, kde by mohli načerpat inspiraci.

Tato bakalářská práce, na které jsem začala pracovat v létě 2021, mi byla opravdu velkým přínosem. Jak z praktického hlediska, kdy jsem se opět po pár letech vrátila k mé oblíbené technice linorytu, tak i z hlediska teoretického, kdy jsem se díky prostudování několika knih dozvěděla nespočet nových informací. I když jsou momentálně tisky považovány za hotové a splňují zadání i cíl bakalářské práce, nechci je úplně opustit. V blízké budoucnosti bych chtěla vytvořit dalších šest linorytů o stejném formátu a vytvořit tak zvířecí nástěnný kalendář. Ráda bych matrice využila i k potisku plátěných tašek a vyzkoušela bych i potisk triček či jiného oblečení. Tyto linoryty zvířat mne velice bavily, a tak se těším na další pokračování, které mne s nimi čeká.

Resumé

Bakalářskou práci s názvem *Animalia* jsem vytvořila technikou linorytu. Celou práci jsem rozdělila na tři základní části, a to teoretickou, praktickou a didaktickou. První část je zaměřena na vysvětlení základních pojmů grafiky. Zmíněné jsou české i zahraniční osobnosti, které se ve svém životě linorytem zabývaly. Druhá část je zaměřena na postup při tvorbě linorytů. Třetí část je pak založena na aplikaci linorytu ve výuce na základní umělecké škole.

Cílem bakalářské práce bylo zhotovit dvanáct linorytů o rozměru A2. Prvních šest je vytištěno na světlý papír s názvem sluneční svit, dalších šest je vytištěno na obyčejný černý kreslicí papír.

Summary

My bachelor thesis called *Animalia* was created by linocut. The thesis consists of three main parts – theoretical, practical and didactic part. First part is focused on explaining basic concepts of graphics. I mention famous czech and foreign representatives of linocut whose works contributed to the technique development. Second part is focused on the full process of linocut formation. And third part of the bachelor thesis is focused on application of linocut into the Elementary Art School.

The aim of my bachelor thesis was to make 12 linocuts of size A2, six of which were printed on light paper called Sunshine and the rest was printed on an ordinary black drawing paper.

Seznam použité literatury

BOUŠKA, Pavel a Jan ŠAFRÁNEK. *Grafické techniky*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 1994. ISBN 80-01-01061-9.

GAWLIK, Ladislav. *Dějiny výtvarného umění*. V Plzni: Západočeská univerzita, Ústav celoživotního vzdělávání, 2010. ISBN 978-80-7043-909-8. **KREJČA, Aleš.** *Grafické techniky*. 2. vyd. Praha: Aventinum, 1994. Umělcova dílna. ISBN 80-7151-638-8.

LAMAČ, Miroslav. *Edvard Munch*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1963. Současné světové umění (SNKLU).

Malířské umění od A do Z: dějiny malířského umění od počátků civilizace. Přeložil Nad'a BENEŠOVÁ. Praha: Rebo Productions, 1995. ISBN 80-85815-20-6.

MARCO, Jindřich. *O grafice: kniha pro sběratele a milovníky umění*. Praha: Mladá fronta, 1981.

MUNCH, Edvard. *Edvard Munch a české umění: obrazy a grafika ze sbírek Muzea E. Muncha v Oslo : katalog výstavy, Praha, květen-červenec 1982*. Praha: Národní galerie, 1982. Katalogy (Národní galerie).

PIEKAR, Pavel a Radek WOHLMUTH. *Pavel Piekar: linoryt : 1983-1999 : [text Radek Wohlmuth]*. Praha: Arbor vitae, 2000. ISBN 80-86300-12-9.

POCHE, Emanuel. *Encyklopedie českého výtvarného umění*. Praha: Academia, 1975.

SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů: kompletní praktický průvodce nástroji, technikami a materiály pro malbu, kresbu, grafiku a tisk*. [Praha]: Slovart, 2000. ISBN 80-7209-256-1.

AGTE, Rolf a Jiří ŠERÝCH. *Slovník světové kresby a grafiky*. Praha: Odeon, 1997. ISBN 80-207-0550-3.

VOLF, Petr. *Michal Cihlár: práce z let 1981-2004*. Praha: BB art, 2004. Album (BB art). ISBN 80-7341-239-X.

WALTHER, Ingo F. a Pablo PICASSO. *Pablo Picasso 1881 - 1973: genius století*. Bratislava: Slovart, 1992. ISBN 3-8228-9692-6.

Michal Cihlár: Zátíší s hozenou rukavicí [online]. Plzeň: Západočeská galerie, 2022 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z: <http://www.zpc-galerie.cz/cs/michal-cihlar-zatisi-s-hozenourukavici-2060>

Pablo Picasso: Grafika 1954 - 1964 Linoryty a litografie [online]. Galerie Art Světlana a Luboš Jelínkovi, 2022 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z: <https://www.galerieart.cz/vystavy/pablo-picasso/589/>

Seznam použitých reprodukcí grafik

VOLF, Petr. *Michal Cihlár: práce z let 1981-2004*. Praha: BB art, 2004. Album (BB art). ISBN 80-7341-239-X, str. 114,

ŠPÁLA, Václav. Labuť: linoryt. *Galerie09.cz* [online]. Grafika z roku 1920 [cit. 2022-0326]. Dostupné z: <https://www.galerie09.cz/galerie/moderna/vaclav-spala/vaclav-spala-detail.html>

MUNCH, Edvard. Žárlost. *Odaha.com* [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://www.odaha.com/edvard-munch/litografie>

Vlastní fotografie: Pablo Picasso – Girl with Hat, linoryt (Galerie Albertina, Vídeň).

Vlastní fotografie: Pablo Picasso - Still Life under the Lamp, linoryt (Galerie Albertina Vídeň).

Vlastní fotografie: Komentovaná prohlídka zátiší s hozenou rukavicí (Západočeská galerie v Plzni).

WYLDE, Jess: linoryt. *Instagram* [online]. 2021 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/CT2Mku9oZnX/>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Skica

Příloha č. 2 – Skica

Příloha č. 3 – Skica

Příloha č. 4 – Skica

Příloha č. 5 – Návrh

Příloha č. 6 – Návrh

Příloha č. 7 – Návrh

Příloha č. 8 – Návrh

Příloha č. 9 – Návrh

Příloha č. 10 – Návrh

Příloha č. 11 – Tiskařský koutek

Příloha č. 12 – Zbroušené morkové kosti

Příloha č. 13 – Želvy (černá barva)

Příloha č. 14 – Želvy (bílá a tyrkysová barva)

Příloha č. 15 – Žirafy (černá barva)

Příloha č. 16 – Žirafy (bílá a tyrkysová barva)

Příloha č. 17 – Chameleoni (černá barva)

Příloha č. 18 – Chameleoni (bílá a tyrkysová barva)

Příloha č. 19 – Koaly (černá barva)

Příloha č. 20 – Koaly (bílá a tyrkysová barva)

Příloha č. 21 – Motýli (černá barva)

Příloha č. 22 – Motýli (bílá a tyrkysová barva)

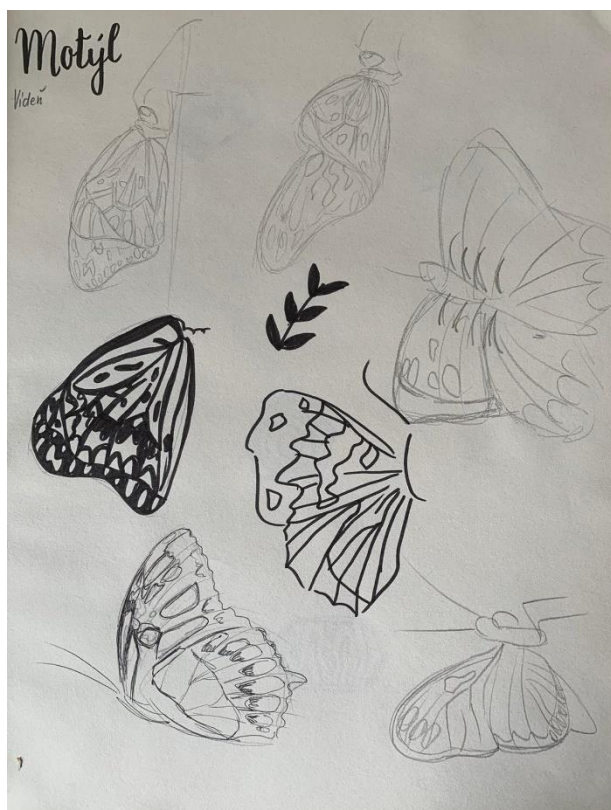
Příloha č. 23 – Medúzy (černá barva)

Příloha č. 24 – Medúza (bílá a tyrkysová barva)

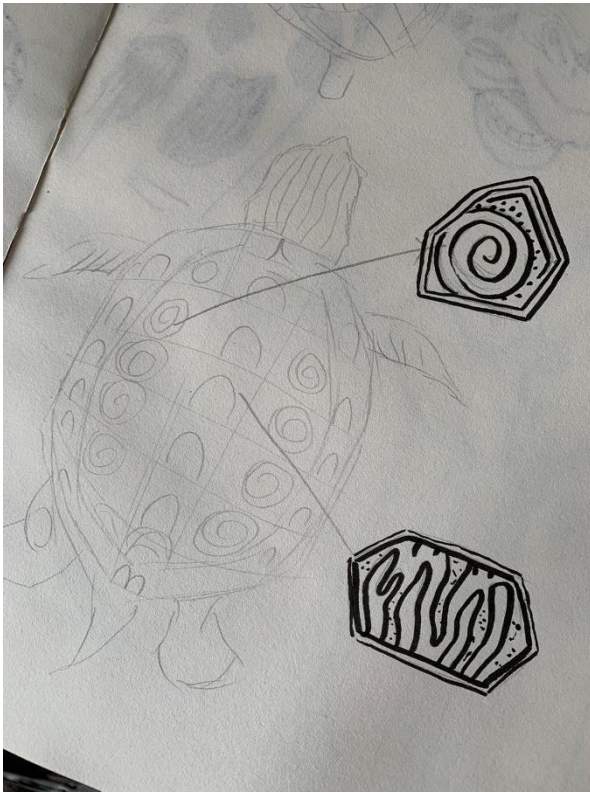
Přílohy

Příloha č. 1 - Skica

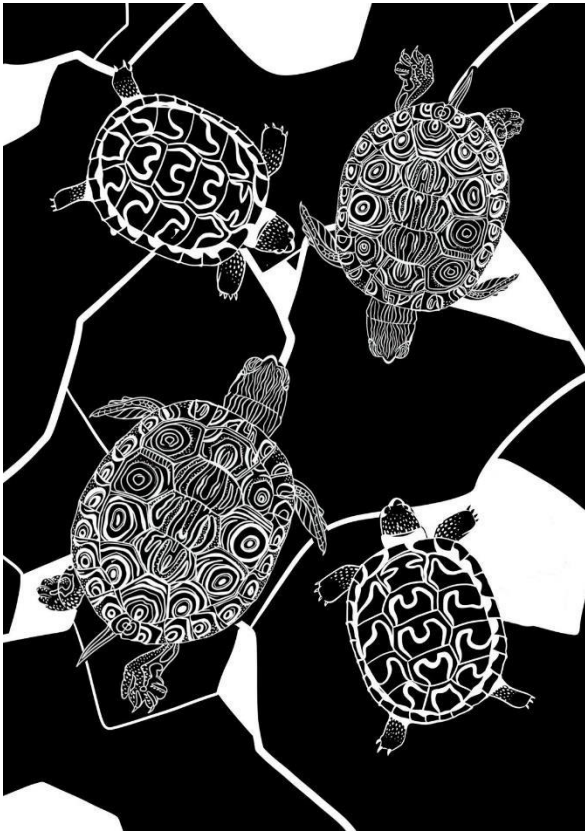
Příloha č. 2 - Skica

Příloha č. 3 – Skica

Příloha č. 4 - Skica

Příloha č. 5 – Návrh

Příloha č. 6 - Návrh

Příloha č. 7 – Návrh

Příloha č. 8 – Návrh

Příloha č. 9 – Návrh

Příloha č. 10 – Návrh

Příloha č. 11 – Tiskařský koutek

Příloha č. 12 – Zbroušené morkové kosti

Příloha č. 13 – Želvy (černá barva)

Příloha č. 14 – Želvy (bílá a tyrkysová barva)

Příloha č. 15 – Žirafy (černá barva)

Příloha č. 16 – Žirafy (bílá a tyrkysová barva)

Příloha č. 17 – Chameleoni (černá barva)

Příloha č. 18 – Chameleoni (bílá a tyrkysová barva)

Příloha č. 19 – Koaly (černá barva)

Příloha č. 20 – Koaly (bílá a tyrkysová barva)

Příloha č. 21 – Motýli (černá barva)

Příloha č. 22 – Motýli (bílá a tyrkysová barva)

Příloha č. 23 – Medúzy (černá barva)

Příloha č. 24 – Medúzy (bílá a tyrkysová barva)